

Verslag internetconsultatie Besluit experiment bijzondere nadere vooropleidingseisen opleiding tot leraar basisonderwijs

Onderwerp van de consultatie

Het onderwerp van de internetconsultatie was het Besluit experiment bijzondere nadere vooropleidingseisen opleiding tot leraar basisonderwijs.

Looptijd consultatie

De internetconsultatie stond open van 17 december 2021 tot en met 14 januari 2022.

Doel van de consultatie

Belanghebbenden konden reageren op de tekst van het ontwerpbesluit en de nota van toelichting.

Opbrengst van de consultatie

Op de internetconsultatie zijn 12 reacties binnengekomen. Het betreft reacties van particulieren en reacties van de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB), de Algemene Onderwijsbond (AOB), de PO-Raad, de VH en de MBO Raad.

Wat is op hoofdlijnen met de opbrengst gedaan?

Naast positieve reacties zijn er ook enkele algemene opmerkingen gemaakt en enkele aandachtspunten naar voren gebracht tijdens de internetconsultatie.

Uit de internetconsultatie volgt allereerst dat bij respondenten zorgen bestaan inzake de kwaliteit van de opleiding en de leraren in spé. Gevreesd wordt dat het niveau van de opleiding afgestemd zal worden op het niveau van de zittende studenten, en niet zozeer op het gewenste niveau. Benadrukt is dat het doel van het experiment is te onderzoeken of het bieden van meer tijd aan studenten om aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen te voldoen tot een verbetering van de toegankelijkheid van de pabo leidt. Het besluit brengt geen wijzigingen aan in de bijzondere nadere vooropleidingseisen, noch in het bestaande curriculum of de eindtermen van de opleiding. Het eindniveau blijft dan ook ongewijzigd. Indien studenten voor het einde van het eerste jaar van inschrijving niet aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen voldoen, kunnen zij niet doorstromen naar het tweede jaar van de pabo. De kwaliteit van de opgeleide leraren blijft hiermee dus geborgd. Eventuele effecten op de belasting van studenten en het onderwijzend personeel (en daarmee indirect op de kwaliteit van het onderwijs) komen in het kader van de evaluatie aan bod.

Daarnaast wordt als aandachtspunt door meerdere respondenten de eventuele toenemende werk- en studiedruk bij onderwijzend personeel en studenten genoemd. Terecht is erop gewezen dat het volgen van het reguliere onderwijsprogramma, naast zelfstudie en het volgen van eventueel aangeboden extra-curriculaire activiteiten om aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen te voldoen, tot meer werkdruk zou kunnen leiden bij studenten. Het aanbieden van eventueel extra-curriculaire bijspijkeractiviteiten aan studenten, zou bovendien de werkdruk voor docenten kunnen verhogen. Het punt van de belasting van studenten en docenten komt uitdrukkelijk aan bod bij de evaluatie van het experiment, waarbij de ervaringen van studenten en het onderwijzend personeel uiteraard meegewogen zullen worden. Hierbij zij opgemerkt dat het aan de aan het experiment deelnemende instellingen zelf is om te bepalen of en zo ja op welke wijze

extra ondersteuning aan studenten wordt aangeboden, boven op de al bestaande (zelf)studiemogelijkheden.

Voorts zijn nog een aantal andere aandachtspunten naar voren gebracht en vragen gesteld.

JOB vraagt zich ten eerste af of er van studenten kan worden verwacht dat zij een goede inschatting kunnen maken over het inhalen van de achterstanden, ervan uitgaande dat zij een of meerdere toetsen niet halen. JOB is benieuwd hoe hier invulling aan zal worden gegeven. Naar aanleiding hiervan is opgemerkt dat studenten zullen worden ondersteund bij het maken van hun keuze. Ten tweede worden zorgen geuit over de belasting van studenten, waarbij gevreesd wordt dat dit een reden kan zijn om zich niet voor de pabo in te schrijven. Het volgen van het reguliere onderwijsprogramma en eventuele extra curriculaire activiteiten kan inderdaad veel vragen van de student. Wel is benadrukt dat aspirant-studenten nog steeds voor de start van de opleiding de kans hebben aan te tonen dat zij aan de gestelde eisen voldoen. Instellingen moedigen dit ook aan. Het besluit verscherpt de nu geldende regelgeving niet, maar verruimt deze juist in die zin dat studenten langer de tijd krijgen om aan de gestelde eisen te voldoen. Het is dan ook niet waarschijnlijk dat studenten worden afgeschrikt hierdoor. Een eventueel afschrikkend effect kan aan bod komen in de evaluatie van het experiment. Ten derde vraagt JOB in hoeverre studenten financieel gecompenseerd gaan worden indien zij het eerste jaar niet halen. Studenten zullen niet worden gecompenseerd. Zoals hierboven vermeld wordt het aangemoedigd dat studenten voor de start van de opleiding al laten zien aan de eisen te voldoen. Instromen in de opleiding terwijl (nog) niet aan alle eisen wordt voldaan, komt voor risico van de student. Wel is tijdens de voorbereiding van onderhavig besluit gesproken over het belang van het aanbieden van een toetsingsmoment voor 1 februari, gelet op onder andere de zogenoemde 1-februarieregeling. Ten vierde vraagt JOB wat de consequenties zijn indien de student aan het einde van het studiejaar niet aan de gestelde eisen voldoet. De student zal dan worden uitgeschreven en zich niet kunnen inschrijven voor de postpropedeutische fase van de opleiding. Wel kan hij zich op grond van de wet nogmaals inschrijven voor het eerste studiejaar. In dat geval zal hij voor aanvang van de studie moeten aantonen aan de eisen te voldoen; hij kan niet nogmaals bij dezelfde opleiding instromen met toepassing van onderhavig besluit. Ten vijfde wordt als aandachtspunt genoemd het omgaan met een 'tweedeling' tussen studenten die de toets vóór de poort hebben behaald, en studenten die deze toets alsnog gedurende het eerste jaar moeten halen. Het niet voldoen aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen vóóraf leidt inderdaad tot verschillen tussen studenten onderling. Het reguliere onderwijsprogramma zal hier echter niet op worden afgestemd. Zodoende zullen studenten die bij aanvang wel aan de gestelde eisen voldoen geen hinder ondervinden van het experiment. Het is de eigen verantwoordelijkheid van studenten die nog niet aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen voldoen, om zich door middel van zelfstudie in te zetten om vóór het einde van het eerste jaar aan deze eisen te voldoen. Zij kunnen hierbij in ieder geval gebruikmaken van de reeds bestaande middelen, zoals de beschikbare studiematerialen en de website goedvoorbereidnaardepabo.nl.

De AOb wijst op een aantal risico's van het experiment, waaronder het risico van meer uitval onder studenten. Zij verwijst hierbij naar hogere uitvalcijfers onder studenten die vanwege de COVID-19-crisis mochten starten met de pabo zonder dat zij aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen voldeden. In dit kader is opgemerkt dat de

omstandigheden voor studenten tijdens de COVID-19-crisis niet optimaal waren en studenten daarbij slechts vier maanden extra de tijd kregen om aan de gestelde eisen te voldoen. Overigens bleken onder de COVID-maatregelen meer studenten in te stromen dan normaal; wat onder aan de streep tot positieve cijfers leidde. Desondanks komen de uitstroomcijfers uiteraard in het kader van de evaluatie aan bod. Daarnaast maakt de AOb twee opmerkingen over het besluitvormingsproces. Allereerst wijst zij op de korte termijn (vier weken) en de ongelukkige periode waarin onderhavig besluit in internetconsultatie is gebracht (gedurende de kerstvakantie). Ongeacht het spoedeisende karakter van dit besluit, achtte de regering het noodzakelijk het besluit ook ter internetconsultatie voor te leggen en was een langere termijn dan de minimumtermijn van vier weken helaas niet mogelijk. Ten tweede benadrukt de AOb het onjuist te vinden dat enkel formeel wordt afgestemd met werkgeverspartijen en vertegenwoordigers van studenten, en dat de lerarenorganisaties niet zijn betrokken. In dit kader is opgemerkt dat er formeel enkel is afgestemd met de pabo's via LOBO/VH. Alle andere betrokkenen zijn geïnformeerd over het experiment en in de gelegenheid geweest hun inbreng via de internetconsultatie kenbaar te maken.

De PO-Raad ziet het verhogen van de instroom in de pabo als een belangrijke sleutel in de aanpak van het lerarentekort en waardeert onderhavig besluit, mits de kwaliteit van de lerarenopleiding geborgd blijft. De PO-Raad benoemt eveneens het belang van handhaving van de bijzondere nadere vooropleidingseisen. De raad geeft aan een schatting van de verwachte toename van het aantal studenten aan lerarenopleidingen, te missen. Gezien de omvang van de problematiek, roept de PO-Raad beide ministers daarom op om samen met het veld nog meer plannen uit te voeren en initiatieven te nemen. Uit de evaluatie van het experiment zal moeten blijken of en in welke mate sprake is van een toename van het aantal studenten. Afgelopen twee studiejaar is wel, in het kader van de COVID-19-crisis, ervaring opgedaan met het toelaten van studenten die nog niet aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen hebben voldaan. Desondanks zijn uiteraard meer maatregelen nodig dan alleen het experiment waarvoor dit besluit een regeling treft. Ten derde noemt de PO-Raad als aandachtspunt de overladenheid van het curriculum en de belasting van studenten. De PO-Raad vindt het met het oog hierop van belang te investeren in goede voorlichting voor (aankomende) studenten en het verder versterken van maatwerk en flexibiliteit in de opleidingen. De regering onderschrijft dit belang. Om die reden is ook een communicatieplicht voor deelnemende instellingen opgenomen in onderhavig besluit.

De VH spreekt veel waardering uit voor het besluit. Als aandachtspunt wordt genoemd dat het tijdpad ambitieus is en veel vraagt van de betrokken instellingen in de voorbereiding en de communicatie richting de aspirant-studenten. Verder zou in de regelgeving een nadere precisering aangebracht kunnen worden, wat betreft de gevolgen van het aan het einde van het eerste jaar van inschrijving niet voldoen aan de bijzondere nadere vooropleidingseisen. Het besluit is hiertoe aangepast. Tot slot geeft de VH aan ervan uit te gaan dat in het kader van de evaluatie ook wordt gekeken naar het effect van het bieden van meer tijd om aan de gestelde eisen te voldoen op de groepen die nu veelal niet beginnen met de pabo (mbo-studenten en studenten met een niet-westerse achtergrond). In het kader van de evaluatie zal inderdaad, waar mogelijk, ook de studentenpopulatie in beeld worden gebracht. De toelichting is aangepast om dit punt te verhelderen.

De MBO Raad geeft aan het doel van het experiment te ondersteunen. De raad vraagt verder duidelijkheid over het begrip 'toegankelijkheid' en of in het kader van de evaluatie ook wordt gekeken naar de studentenpopulatie (vooropleiding student en westerse dan wel niet-westerse achtergrond). De MBO Raad merkt terecht op dat de toegankelijkheid geëvalueerd zal worden aan de hand van de instroom, doorstroom en uitstroom. In het kader van de evaluatie zal daarbij, zoals hierboven uiteengezet, ook naar de effecten van het experiment op het aantal MBO-studenten, en daarmee ook de effecten op studenten met een niet-westerse migratieachtergrond, worden gekeken.

Ten tweede vraagt de MBO Raad naar de rol van de medezeggenschap en of nader kan worden toegelicht waarom hierin is voorzien. Het besluit is inmiddels op dit punt aangepast en ook in de toelichting wordt uitgebreider ingegaan op de rol van de medezeggenschap. Tot slot vraagt de MBO Raad of het klopt dat aanmelding alleen voor de gehele periode van drie jaar (en dus niet per studiejaar) kan geschieden. Dit is juist. Hiervoor is gekozen met het oog op de evaluatie van het experiment.